

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 276
Tarih : 06.08.2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi
gerekçesiyle birlikte ektedir. Gereğini arz ederim.06.08.2015

Ertuğrul KÜRKÇÜ
İzmir Milletvekili

TBMM KANUN VE KARARLAR BSKLİĞİ
06 Ağustos 2015
MÜHÜRÜ

TBMM GENEL EVRAK
06 Ağustos 2015
No: 13792

GENEL GEREKÇE

Sendikaların işleyişini belirleyen, işçi ve işveren taraflarının Toplu İş Sözleşmesi'ni gerçekleştirme koşullarını ortaya koyan 6356 Sayılı Kanun, günümüz ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır. Bizzat kanunun kendisi eşitsiz bir toplumsal ilişkinin tarafları olan işçi ve işveren kesiminden işvereni tercih etmekte ve işveren lehine düzenlemeler içermektedir. Bu durum emeğin ve işçi sınıfının üretilen artı değerden daha az pay almasını sağlamakta ve toplumsal eşitsizliği artırmaktadır.

Kanun metninde teklif edilen değişiklikler, özellikle metal sektöründeki grev yasakları, işçilerin topluca kendilerini temsil etmediklerini düşündükleri sendikalarından istifaları ve sözleşmenin tadili amacıyla uluslararası sözleşmelerce tanınan barışçıl gösteri hakkını kullanmaları nedeniyle oluşan ihtiyaca yanıt vermek üzere hazırlanmıştır.

Kuşkusuz gerek 4857 sayılı İş Kanunu'nu gerekse 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nda daha kapsamlı değişiklikler ve çalışma hayatını ilgilendiren tüm mevzuatın yeni baştan ele alınması bir zorunluluktur. Ancak özellikle Ocak ayındaki metal grevleri ve bu grevlerin Bakanlar Kurulu tarafından yasaklanması, takip eden süreçte Bursa'da başlayan ve çeşitli kentlere yayılan metal işçilerinin eylemleri, var olan yasal düzenlemelerin toplumun ihtiyacını karşılamadığını ortaya koymuştur. Yasa değişikliği önerimiz bu acil ihtiyacı karşılamak üzere hazırlanmıştır ve Anayasa'nın 90. Maddesinin yollamasıyla Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) normları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları dikkate alınmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

1.MADDE GEREKÇESİ- Ülkemizde sendikal haklar işverenler tarafından dikkate alınmamaktadır. Sendikal işçi sayısı toplam kayıtlı işçi sayısının yüzde 10'unu ancak bulmaktadır. Sendikal nedenle feshi önlemek ve örgütlenme özgürlüğünü sağlamak amacıyla bu değişiklik önerilmiştir. Eklenen fıkra ile de Anayasa'nın 90. Maddesi ile yasa uyumlu hale getirilmiş ve uluslararası sözleşmelerle yasalarda yer alan kimi hükümler arasındaki çelişki giderilmiştir.

2. MADDE GEREKÇESİ- İşçi ve işverenler ekonomik ve toplumsal yaşamda eşit değildir ve demokratik bir hukuk devleti güçsüzün haklarını kullanmasını kolaylaştıracak düzenlemeler yapmalıdır. Halbuki maddenin değiştirilen onuncu bendi işverenler için ayrıcalıklı bir yardımlaşma fonuna izin vermekte ve işçileri bu haktan mahrum kılmaktadır. İşverenlerin bu ayrıcalığının kaldırılması ve grev fonunun yasal dayanağının oluşmasıyla daha eşitlikçi bir toplu iş sözleşmesi düzeni kurulacak ve işveren sendikalarının lokavt veya dayanışma ve yardım fonunun yasaklanması ile toplumun daha zayıf kesimi olan işçilerin toplu pazarlık hakkı güçlendirilecektir.

3.MADDE GEREKÇESİ- Değişiklik, işçi sendikalarının, toplu iş sözleşmelerini üyesi işçileri de sürece dahil ederek bağitlemesi ve örgütlenme özgürlüğünü güvenceye almak için getirilmiştir. İşçilerinin katılımı olmaksızın imzalanan toplu iş sözleşmeleri beraberinde farklı sorunlara yol açmaktadır.

4.MADDE GEREKÇESİ- Değişiklikle yetki itirazlarının sürüncemede kalmaması, yıllarca süren davalar nedeniyle işçilerin toplu iş sözleşmesi hakkından mahrum kalmaması amaçlanmış ve demokratik yöntemlerle itirazın karara bağlanması amaçlanmıştır.

5.MADDE GEREKÇESİ- Değişiklikle toplu iş sözleşmesi süreçlerinin işçilerin katılımı ile yürütülmesi amaçlanmış ve bu olmadığı takdirde "sözleşmenin tadili" müessesesi yasal dayanağa kavuşturulmuştur.

6.MADDE GEREKÇESİ- Değişiklikle Anayasa Mahkemesi tarafından da "eşitlik ilkesine aykırı" olduğu için iptal edilen fıkra bu kararın yürürlüğe girmesi beklenmeksizin derhal kaldırılmıştır.

7.MADDE GEREKÇESİ- Değişiklikle bazı iş kollarındaki grev yasağı kaldırılarak, daha demokratik bir toplu iş sözleşmesi düzeni hedeflenmiştir.

8.MADDE GEREKÇESİ- Değişiklikle, yürütme tarafından keyfi bir şekilde uygulanan ve madde başlığının aksine süresiz grev yasağı anlamına gelen düzenleme iptal edilmiştir. Uygulamada bu madde kötüye kullanılmakta, soyut gerekçelerle neredeyse tüm grevler yasaklanmaktadır. Maddenin yürürlükten kaldırılmasıyla grev hakkı fiilen kullanılabilen bir hak haline gelecektir. Bu düzenleme ile bir boşluk da oluşmayacaktır. Birçok yargı kararında veya karşı oy yazısında da belirtildiği üzere, koşulları varsa aynı yasanın 72. Maddesi uygulanabilir.

SENDİKALAR VE TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 25 inci maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“(5) Sendikal bir nedenle iş sözleşmesinin feshi hâlinde işçi, 4857 sayılı Kanunun 18, 20 ve 21 inci madde hükümlerine göre dava açma hakkına sahiptir. İş sözleşmesinin sendikal nedenle feshedildiğinin tespit edilmesi hâlinde, 4857 sayılı Kanunun 21 inci maddesine göre işçinin başvurusu, işverenin işe başlatması veya başlatmaması şartına bağlı olmaksızın sendikal tazminata karar verilir. Sendikal nedenle iş akdi feshedilen işçinin, bu durumu tespit eden kararın kesinleşmesiyle birlikte 4857 sayılı Kanunun 21 inci maddesine göre başvurması şartıyla altı iş günü içinde işe başlatılması zorunludur. İşe başlatılmaması hâlinde, iş ilişkisinin devam ettiği kabul edilerek ücreti ve diğer hakları ödenmeye devam edilir. İşyerinde yasalara, toplu iş sözleşmesine veya işyeri uygulamasına aykırı bir uygulama veya sendikal nedenle işten çıkarma veya toplu iş sözleşmesinin tadili gibi nedenlerle Uluslararası Çalışma Örgütü normları ve uluslararası sözleşmelere uygun şekilde barışçıl gösteri hakkının kullanılması işten çıkarma nedeni yapılamaz.”

MADDE 2- 6356 sayılı Kanunun 26'ncı maddesinin dokuzuncu ve onuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“(9) Kuruluşlar elde ettikleri gelirleri üyeleri ve mensupları arasında dağıtamaz. Ancak işçi sendikaları, gelirlerinin bir bölümünü aktaracakları bir grev fonu oluşturmak zorundadır. İşçi sendikalarının grev süresince tüzüklerine göre greve katılan üyelerine yapacakları yardımlar ile kuruluşların eğitim amaçlı yardımları bu hükmün dışındadır.

(10) İşveren sendikaları dayanışma ve yardım fonu veya lokavt fonu oluşturamaz ve üyelerine hiçbir şartta karşılıksız nakdi veya ayni yardımda bulunamaz. İşveren sendikalarının dayanışma ve yardım fonlarındaki tüm birikimler 60 gün içerisinde Hazine'ye devredilir.”

MADDE 3- 6356 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “işçi sendikasının yetkiyi kaybetmesi ve” ibaresi madde metninden çıkarılmış, “toplular iş sözleşmesini” ibaresinden sonra gelmek üzere “kendiliğinden” ibaresi eklenmiş ile maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir. “(4) İşçi sendikasının, yetki tespiti için başvurduğu tarihte işyerindeki üyesi işçilerin dörtte üçünün sendika üyeliğinden ayrıldıklarının tespiti hâlinde, imzalanma aşamasında üyesi işçilerin onayına sunulmamış olan ve yürürlük süresinin tamamlanmasına 6 aydan fazla süre bulunan toplu iş sözleşmesi kendiliğinden sona erer.”

MADDE 4- 6356 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(5) İtiraz, mahkeme kararını verinceye kadar yetki işlemlerini durdurur, kararın temyizi yetki işlemlerini etkilemez. Mahkemenin yetkili sendikanın tespitine ilişkin kararının Yargıtay tarafından bozulması, henüz imzalanmamışsa toplu iş sözleşmesi sürecini bulunduğu aşamada dondurur.”

“(6) Görevli makamın bulunduğu yer itibarıyla yetkili mahkemede açılmayan davalarda, mahkemenin itiraz süresinin tamamlandığı 6 işgünüden sonra yetkisizlik kararı vermesi halinde, tarafların itiraz hakkı sona erer.

(7) Bir işletmede veya işyerinde, birden çok sendikanın yetki başvurusunun bulunması halinde taraf işçi sendikalarından birisinin görevli makama yazılı başvurusu halinde yetkili sendikayı belirlemek amacıyla görevli makamca talep tarihinden itibaren iki hafta içinde referandum yapılır. Referanduma ilişkin talep ve oylamanın günü, taraflara görevli makam tarafından, en geç oylamadan 10 gün önce bildirilir. Referanduma ilişkin itirazlar, referandum gününden başlayarak üç iş günü içinde mahkemeye yapılır. İtiraz, mahkemece üç iş günü içinde kesin olarak karara bağlanır. Referandum sonucunda yetkili sendika, 42. Maddeye göre bakanlığa ilgili dönem için ilk yetki tespiti başvurusunun yapıldığı tarihte işyerinde çalışan işçi sayısı esas alınarak 41. Maddeye göre belirlenir.

(8) Yetki itirazının referandum yoluyla çözülmesi ve kesinleşmesi halinde mahkemeye ve görevli makama yapılan itirazlar hükümsüz olur ve mahkemece davaların kesin olarak düşmesine karar verilir.”

MADDE 5- 6356 sayılı Kanunun 48 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Toplu iş sözleşmesinin imzalanması, tevdi edilmesi, işyerinde ilanı ve tadili

MADDE 48 – (1) Toplu görüşmenin sonunda bir anlaşmaya varılırsa dört nüsha olarak düzenlenecek olan toplu iş sözleşmesi, taraf temsilcilerince imzalanır ve iki nüshası altı iş günü içinde çağrıyı yapan tarafça görevli makama tevdi edilir. Görevli makam sözleşmenin bir nüshasını Bakanlığa gönderir. İşçi sendikası toplu iş sözleşmesinin imzasından önce üyelerinin onayına sunabilir ve taraflar sözleşmenin onaya sunulup sunulmadığını şerh düşmekle yükümlüdür.

(2) Usulünce taraf işçi sendikasının üyelerince onaylanmamış toplu iş sözleşmesinin tadili, sözleşmenin tarafı olan sendika üyelerinin üçte ikisinin sendikalarından talep etmesi halinde, işçi sendikası tarafından her zaman istenebilir.

(3) Sözleşmenin tadilini talep eden işçi sendikasının istemi 15 gün içerisinde sonuçlandırılır. Sonuçlandırılmaması halinde, işçi sendikası, barışçıl gösteri hakkını kullanabilir ve kısa süreli uyarı grevi başlatabilir. Sözleşmenin tadili konusunda anlaşma sağlanamaması halinde 30 gün içerisinde grev kararı alınabilir ve bu süre içerisinde altı iş günü önceden karşı tarafa bildirilecek tarihte uygulamaya konulabilir.

(4) İşveren, bir toplu iş sözleşmesi veya toplu iş sözleşmesi hükmündeki özel hakem veya Yüksek Hakem Kurulu kararı ile toplu hak uyuşmazlıklarında verilmiş mahkeme veya özel hakem kararlarını, işyeri veya işyerlerinde işçiler tarafından görülebilecek yerlere asmakla yükümlüdür.

MADDE 6- 6356 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin altıncı fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 7- 6356 sayılı Kanunun 62nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “, doğal gaz, petrol üretimi, tasfiyesi ve dağıtımı ile nafta veya doğalgazdan başlayan petrokimya işlerinde; bankacılık” ibaresi ile “ve şehir içi toplu taşıma hizmetlerinde ve hastanelerde” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 8- 6356 sayılı Kanunun 63 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.